

Panu:

Luistinpaanalla

Selaillessani vanhoja urheilulehtiä, Suomen Urheilulehti 1/1905, huomasin eräällä sivulla vanhan luistimen kuvan ja otsikon "Hällbergin patentti". Siinä kerrotaan tohtori Karl V. Hällbergin uudesta luistimen kiinnittämiseen liittyvästä keksinnöstä. Käytännölliseksi sitä kehutaan, luistin pysyy niin luistijasta kengässä, ettei se vaikeimpiakaan temppuja ja raskeimpiakaan ponnistuksia tehdessä pääse irti.

Kysymys on tietysti nurmisluistimista, joilla huomattava osa meistä varttuneista luistelejoista oppi luistelemaan sen mitä oppi. Vaihdan tahallan imperfektiin, jotta jotenkin jämäkästi, etten oikein enää uskokaavani. Tuollaisia "nurmiksia", niin kai niitä nykykielellä kutsuttaisiin, oli talossa useita pareja, ja niillä sitä piti opetella, jos halusi luistella. Siinä aikaan oli Keskuskentällä jota tietenkin kutsuttiin vain urheilukentäksi, talvisin luistinrata, jota kutsuttiin luistinpaanaksi. Paanalle pääsi sekä kertamaksulla että vuosimaksulla, jolloin piti näyttää pientä taitoa lipuketta. Se oli eri talvina erilainen ja kiinnitettiin lakkiin, puseroon, takkiin, vantuuseen tai rukkaseen jne. En muista, mitä se maksoi, mutta ei sitä joka talvi saatu. Ehkä oli isän mielestä niin, että kun sukset joka tapauksessa tarvittiin, riitti, kun piti yllä kuntoaan hiihtämällä. Mutta aina se pukkijokus toi lipun luistinpaanalle.

Noiden nurmisluistinten kanssa reistattiin sovussa ja kummempia haaveilematta, kunnes sitten 20-luvun lopulla alkoi levitä "hokkari"-villitys. Eihän sinä mitään pahaa jääpallo nosti päätään ja "hokkareita" ruvettiin muutenkin käyttämään.

Minulla oli kuitenkin vain nurmisluistimet, ja muistan tuhannenm monta kertaa reistanneeni niitä jalkaani paanan kylmissä koperoissa, joissa vain pieni kamina säteili läm-

pöä ympärillä istuvien sormin ja nemiin, varpasiinkin, jos otti kengät pois. Monesti oli otettava. Naulalla piti rasata kengänkannassa olevasta raudoitetusta reiästä lunta ja jäätä. Kysymys oli varmaan jo silloin "Hällbergin patentista". Sitten keksin, että kotona oli isoisanj messinkiteräiset puuluistimet, luultavasti mallia 1850—55. Sain luvan käyttää niitä. Sain ne remmeillä luistijasta kiinni kenkään, paulakenkään, muistelen, ellei jo silloin ollut monoja (nimitys melko varmasti vielä lainausmerkeissä). Ilmeisesti isoisälläni oli ollut pieni jalka, koskapa puuluistimeni ovat pienet. Isohko kenkäni peitti ne melkein näkymättömiin, niin että toverini usein ihmettelivät, millä minä oikein kiisin ja liitelin. Myönnän, että olin aika usein pyrstölläni, niin että siinä se salainen aseeniikin paljastui. Niin sitten oltiin väkisillä ja roirosilla illasta iltaan. Muistan yhdenkin talven roirosakin, jossa ainakin pari kaimasta leikki mukana ilman luistimia, pelkästään liikunnan riemusta nauttien. Tytöt olivat kyllä nättejä kuin entisvanhasissa postikorteissa, niin että oiskohan ollut vaikutusta silläkin asialla...

Viimeisimmän kerran käytin perintöluistimiani sota-aikana. Olin lomalla syksyllä 1943 (tai aikaisemmin) ja muistan, että sinä syksynä merenselkä jäättyi, mutta ei tullut lunta. Oli juuri sellainen syystalvi, josta voisi sanoa, että silloin vanhaan aikaan... Jo 30-luvulla oli ollut hyvin harvinaista, että parastakaan syysjäättä oli käytetty hyväksi, mutta minä poika sidoin puuluistimet kenkäni alle ja kävin mutkin Varjakassa. Arvaatte, että se otti nilkkoihin, mutta paluumatkalta viiletin jo länsituulella Varjakasta Oritkarin rantaan selälaisella nopeudella, etten vielä tähän mennessä ole sitä väliä kesävesillä moottoripehlläkään niin vähissä minuuteissa selviytynyt.

Isojen siskojen aikaan taisi luistinpaana ollakin merenjäällä. Kiikelin kyljessä, mikäli en väärin muista. Taitaa se Oulun luistinurheilun historia, jota Tervosen Aarne-vainaa & kumppanit tiemmä viimeksi patistivat Claudelinin Villen kirjoittamaan, vainaa jo hänkin aikaa sitten ja tiemmä juuri sen työn pariin nukahtanut.